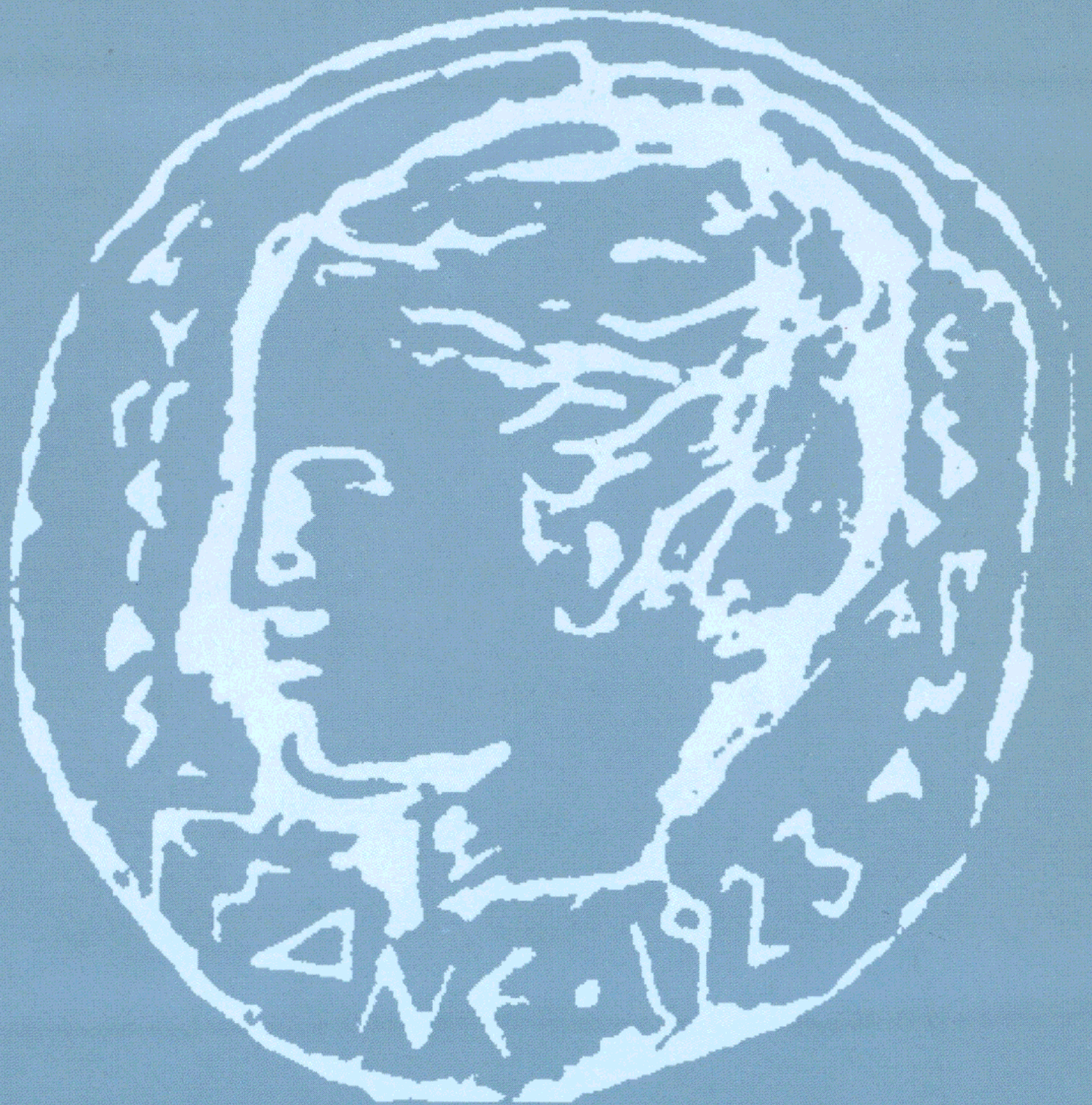

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τόμος 35 - Τεύχος 4 - Οκτώβριος - Δεκέμβριος 1996

NOSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 35 - No 4 - October - December 1996

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Πορίσματα-Προτάσεις 23ου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου Καβάλα 20-23 Μαΐου 1996	202
2. Ο ρόλος της Νοσηλευτικής στην οικολογική κρίση Κ. Μυριλιώτου	208
3. Ηθικά διλήμματα στη Μαιευτική Νοσηλευτική Α. Λυκερίδου - Αβραμιώτη	212
4. Νοσηλευτική διάγνωση: Κατανόηση του όρου και απόψεις για την εφαρμογή του από τους Έλληνες νοσηλευτές Δ. Δημητρελλής	220
5. Σχέσεις μεταξύ νοσηλευτικής θεωρίας, έρευνας και πράξης: Διαφορετικές προσεγγίσεις και προβλήματα Δ. Σαπουντζή-Κρέπια	227
6. Πρόληψη και αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων στα παιδιά Β. Μάτζιου	234
7. Δοκιμασία κόπωσης. Η νοσηλευτική συνεισφορά Π. Βολοβότσι, Γ. Κατσεάς	240
8. Συστήματα ταξινόμησης Ασθενών στη Νοσηλευτική Χ. Λεμονίδου, Αν. Μερκούρης	244
9. Νοσηλευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και ειδικότερα Αθήνας και Πειραιά του 19ου αιώνα Λ. Κουρκούτα	254
10. Ο Καταστατικός Χάρτης της Λουμπλιάνα σχετικά με τη μεταρρύθμιση της φροντίδας υγείας Απόδοση: Β. Μπάρμπα	262
11. Συνδιάσκεψη του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας. «Μεταρρυθμίσεις στη Φροντίδα Υγείας στην Ευρώπη»	265
12. Περιεχόμενα έτους 1996	267
13. Οδηγίες για τους συγγραφείς	269

CONTENTS

1. Inferences-Proposals of the 23rd Panhellenic Nursing Congress Kavala 20-23 May 1996	202
2. The role of nursing in the ecological crisis K. Myriliotou	208
3. Ethical dilemmas in midwifery A. Lykeridou - Avramioti	212
4. Nursing diagnosis: Understanding the term and suggestions for its application by greek nurses D. Dimitrelis	220
5. Relations between nursing theory, practice and research: Differing approaches and problems D. Sapountzi - Krepia	227
6. Prevention and management of poisoning in children B. Matziou	234
7. Exercise stress testing, nursing role P. Volovotsi, G. Katseas	240
8. Patient classification systems in nurisng C. Lemonidou, A. Merkouris	244
9. Hospitals of Greece, especially in Athens and Piraeus, of the 19th century L. Kourkouta	254
10. The Ljubljana charter on Reforming Health Care Translation: V. Barba	262
11. Who Conference on European Health Care Reforms	265
12. Contents of the year 1996	267
13. Instructions to authors	269

- «ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΕΝ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΔΝΕ».
- ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΚΑΝΕΤΕ ΓΝΩΣΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΛΑΒΕΤΕ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Εθνικός Σύνδεσμος
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών
Ελλάδος
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 77 02 861

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ε. Αγιώτου-Δημοπούλου
Ε. Γουλιά
Α. Καλοκαιρινού
Μ. Μαλγαρινού
Α. Παπαδαντωνάκη
Ε. Πατηράκη
Α. Πορτοκαλάκη
Α. Ραγιά
Ε. Χαραλαμπίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Μαλγαρινού
Επίτ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο, 2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.Β.Ε.Ε.
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 80, 114 71 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 3624 728, 3609 342, 3601 605, FAX: 3601 679

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές	2500	δρχ.
Οργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες	4500	δρχ.
Εξωτερικού	40	\$
Τιμή τεύχους	750	δρχ.
Τιμή τευχών 1990, 1991	600	δρχ.
» » 1985-1989	500	δρχ.

Ο ρόλος της νοσηλευτικής στην οικολογική κρίση*

Κυριακή Μυριλιώτου

Δ/ντρια Μ.Τ.Ε.Ν. Σ. Καβάλα

ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΥΡΙΛΙΩΤΟΥ Ο ρόλος της νοσηλευτικής στην οικολογική κρίση. Το σύστημα Υγείας και τα επαγγέλματα που το υπηρετούν σαν αποδέκτες των συνεπειών μιας οικολογικής καταστροφής, πρέπει να δώσουν την μάχη τους για την εξυγίανση του περιβάλλοντος, πρώτον κάνοντας σωστή και λογική χρήση της τεχνολογίας και δεύτερον διαφωτίζοντας και κινητοποιώντας τον πληθυσμό ενάντια στην ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ.

Ζούμε σήμερα μια οικολογική κρίση. Προηγήθηκε βέβαια αυτής της κρίσης, η πνευματική κρίση που εξαφάνισε ιδανικά και αξίες, αυτές που εξασφαλίζουν και εγγυώνται την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι νοσηλευτές πρέπει να γίνουν οι αντίλογοι στον καταστρεπτικό διάλογο αυτού του κακού, να παρουσιάσουν τον εαυτό τους στην κοινωνία, μοντέλο πνευματικής και φυσικής υγιεινής ζωής. **Νοσηλευτική 4: 208-211, 1996.**

Στα μονοπάτια της σύγχρονης ιστορίας περιφέρουμε την καύχρησή μας, για το πλάτος και το βάθος των γνώσεών μας, για την άνοδο, την πολυπλοκότητα και αποτελεσματικότητα της τεχνολογίας, για την υπέρβαση παλαιών θεσμών και κουρασμένων σχημάτων. Ωστόσο λιπανεύοντας στον σύγχρονο κόσμο την καύχρησή μας, περιφέρουμε ταυτόχρονα και την πένθιμη σημαία της αποτυχίας μας.

Ερευνητές που βυθίζονται με διάθεση λεπτολογίας στο «χθες» και το «σήμερα» στο θησαύρισμα της ιστορίας και στον όγκο των σύγχρονων προβλημάτων, χαράζουν το σκίτσο της απειλής για το περιβάλλον, μιλούν με σαφήνεια για την κρίση της εποχής, τις δραματικές διασπάσεις της αλλοτρίωσης της ζωής μας, για το βασίλειο του πολιτισμού μας.

Είναι πλέον κοινή ομολογία ότι πληρώνουμε το τίμημα της λανθασμένης και αλόγιστης χρήσης του τεχνικού πολιτισμού. Ενός πολιτισμού που η ωφελιμότητά του είναι αναμφισβήτητη. Αναμφισβήτητες όμως είναι και οι δυσμενείς επιδράσεις στο φυσικό περιβάλλον και κατ'επέκτασιν στην υγεία του ανθρώπου.

Η μόλυνση της ατμόσφαιρας η εισαγωγή χημικών μέσων στη γεωργία, τα βιομηχανικά απόβλητα, οι καταναγκασμοί στα βιομηχανικά συστήματα απόδοσης, η νχορύπανση είναι πλέον οι γενεσιουργές αιτίες για πολλά σωματικά και ψυχικά νοσήματα.

Ενδεικτικά θα αναφέρω τις παθήσεις του δέρματος: εκφυλιστικές, αλλεργικές, τα ατυχήματα, τα καρδιαγγειακά, τα ψυχικά νοσήματα, τους καρκίνους των διαφόρων οργάνων.

* Η εργασία αυτή βραβεύθηκε κατά το 23ο Παν. Νοσηλευτικό Συνέδριο.

Τα τελευταία χρόνια την μεγάλη αύξηση των καρκίνων στην πόλη μας την Καβάλα την αποδίδουν στο πυρηνικό ατύχημα του Τσερνομπίλ και στο κοντινό μας Κοσλοντούϊ.

Όλα δείχνουν ότι τα νοσήματα που πλήττουν τους πληθυσμούς των βιομηχανικών χωρών είναι τα νοσήματα του πολιτισμού μας.

Η καπιταλιστική σκέψη παίζει ένα παράξενο παιχνίδι πάνω στην πλάτη μας. Από την μια πλευρά μας προωθεί να καταναλώσουμε ότι προκαλεί καταστροφή και από την άλλη μας λέει «μην ανησυχείτε, έχω τα μέσα να επιδιορθώσω ό,τι καταστρέφεται, με την προηγμένη ιατρική και τεχνολογία». Μόνο που οι καταστροφές είναι όλο και πιο σημαντικές και οι επιδιορθωτικές διαδικασίες πολύπλοκες και πολλές φορές αναποτελεσματικές.

Κανείς δεν αρνείται τα μεγάλα επιτεύγματα, στο χώρο της ιατρικής και της νοσηλευτικής, όπως και κανείς δεν αγνοεί την μυθική νοοτροπία που δημιουργήθηκε στις πλατιές μάζες, για την εξασφάλιση της υγείας.

Ο πολύς κόσμος πιστεύει ότι η υγεία του εξαρτάται από την κατανάλωση φαρμάκων και την εφαρμογή εξειδικευμένων τεχνικών. Πιστεύει ότι τα πάντα, ακόμη και η αγωνία του, έχουν ανάγκη από έναν ειδικό.

Ο σύγχρονος άνθρωπος γεννιέται, ελέγχεται, περιθάλπεται, πεθαίνει στο Νοσοκομείο. Απέκτησε εξάρτηση για όλες του τις ανάγκες, από εμπορικά αγαθά και υπηρεσίες. Θεωρεί αδιανόητο να έχει την οποιαδήποτε ενόχληση και να μη πάρει φάρμακα.

Ποιός θάμενε πιστός στο γιατρό που θα του έλεγε ότι «η ιατρική για σας δεν μπορεί να κάνει τίποτε. Θα μπορούσατε όμως να βελτιώσετε την υγεία σας, αν κόβατε το τσιγάρο, αν δεν τρώγατε υπερβολικά, αν δεν περνούσατε τις ώρες σας σε ανθυγιεινούς χώρους». Αν τούλεγε, ότι αυτό που έχετε δεν είναι ασθένεια, αλλά μια υγιής αντίδραση ενός κακοποιημένου οργανισμού, απέναντι στη βία που ασκείται καθημερινά επάνω του.

Την νοσηλευτική και την ιατρική δεν πρέπει να την βλέπουμε μόνο, σαν ένα σύνολο κωδικοποιημένων χειρισμών που παρέχεται

σους αρρώστους από ένα σώμα εξειδικευμένων επαγγελματιών. Αλλά σαν επαγγέλματα που φροντίζουν να διατηρηθεί η ψυχοσωματική υγεία του λαού.

Όταν ισχυριζόμαστε ότι θεραπεύουμε τις αρρώστειες χωρίς να μας απασχολεί η κοινωνική τους προέλευση, βοηθούμε τους αρρώστους να συνεχίσουν τον μη υγιή τρόπο της ζωής τους.

Κι αναρωτιέται κανείς πως οι γιατροί και οι νοσηλευτές μπορούν να μην επαναστατούν ενάντια στις ανθυγιεινές συνθήκες ζωής και εργασίας, τη στιγμή που οι φθορές που προκαλούν απλώνονται καθημερινά μπροστά στα μάτια τους.

Και το ερώτημα στρέφεται σ' όλους.

Γιατί εμείς οι μισθωτοί πολίτες, οι εκλογείς, οι φορολογούμενοι, οι κοινωνικά ασφαλισμένοι, ζητάμε επίμονα την εγκατάσταση νέων υπερσύγχρονων νοσοκομειακών μονάδων και την κάλυψή μας, έναντι των συνεπειών και των εξόδων της αρρώστειας, ενώ αντίστοιχα δεν κάνουμε τον ίδιο αγώνα για να εξαλειφθούν οι αιτίες που προκαλούν τις ασθένειες.

Όλοι οι νοσηλευτές και όχι μόνον οι επισκέπτες υγείας, μπορούν να παίξουν κεντρικό ρόλο στην πρόληψη των ασθενειών σε καθημερινή βάση. Γιατί η πρόληψη είναι επιστημονική κουλτούρα και όχι ένας λαϊκός πολιτισμός.

Ακόμη οι νοσηλευτές μπορούν να συμβάλλουν στην προφύλαξη του περιβάλλοντος κάνοντας σωστή και λογική χρήση της τεχνολογίας.

Η κ. Λανάρα στην εναρκτήρια ομιλία της είπε: «Πολλές φορές οι απαιτήσεις του πληθυσμού δεν είναι δικαιολογημένες. Γιατί θεωρούν ότι, εφ' όσον υπάρχει η τεχνολογία πρέπει να την χρησιμοποιήσουμε, έστω κι αν προσφέρονται εναλλακτικές λύσεις και με περιορισμένους πόρους».

Η πρόληψη και η λογική χρήση της τεχνολογίας από τους νοσηλευτές, θα βοηθήσουν θετικά στην νέα τάξη πραγμάτων που διαμορφώσαμε για την υγεία των ανθρώπων.

Ο IVAN ILLICH στο βιβλίο του «Ιατρική Νέμεση» γράφει: Οι παλαιότεροι από τον δικό μας πολιτισμό είχαν διαμορφώσει μια ζωή που η υγιής κατάσταση ταυτιζόταν με την τέχνη να ζεις με τους κανόνες υγιεινής, που σημαίνει να τρως σωστά, να κοιμάσαι, να εργάζεσαι, να

ψυχαγωγείσαι, ακόμη να οραματίζεσαι και να υποφέρεις, να προστατεύεις γέρους, να αναθρέψεις παιδιά, να απομακρύνεις τα απορρίμματα, να επαγρυπνείς για την ποιότητα του νερού και του αέρα.

Ο εκβιομηχανισμός ανέτρεψε αυτή την κατάσταση κι είναι καιρός τα επαγγέλματα υγείας να διαφωτίσουν τον κόσμο γι' αυτή την τέχνη - του να ζεις με υγιεινούς όρους - με τις γνώσεις τους αλλά προπάντων με το παράδειγμά τους, παρουσιάζοντας τον εαυτό τους σαν μοντέλο πνευματικής και φυσικής υγιεινής ζωής.

Τα επαγγέλματα υγείας είναι εκείνα που γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα τους παράγοντες υγείας και νοσηρότητας. Και είναι τα πλέον κατάλληλα για να προωθήσουν και να μεγιστοποιήσουν τους πρώτους και να μειώσουν τους δεύτερους. Αυτή την αναγκαιότητα τόνισε ιδιαίτερα και ο Ιπποκράτης. Οι διαμαρτυρίες όμως που ακούγονται από τον χώρο της ιατρικής και της νοσηλευτικής είναι ότι δεν αγνοούμε την αναγκαιότητα αυτής της κοινωνικής προσέγγισης αλλά δεν έχουμε την δυνατότητα να αλλάξουμε τα πράγματα, πρώτον γιατί τα κονδύλια που δίδονται προς αυτή την κατεύθυνση είναι πολύ μικρά, ενώ θάπρεπε η προστασία και η βελτίωση της υγείας του λαού να αποτελεί σταθερή προτεραιότητα στην χάραξη πολιτικής υγείας, δεύτερον είναι πολύ δύσκολο εμείς να αλλάξουμε τις συνθήκες ζωής και εργασίας του αρρώστου. Ο άρρωστος συνήθως συμβουλευέται το γιατρό όταν το κακό έχει γίνει.

Είναι ανάγκη όμως οι τεχνικοί της μάχης ενάντια στις ασθένειες να ξεπεράσουν το εργασιακό πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινούνται. Να ενωθούν σε ομάδες, να καλέσουν τον πληθυσμό σε κινητοποίηση, ενάντια στη βιομηχανική μόλυνση και την καταστροφή του περιβάλλοντος. Να γίνουν συλλογικοί έλεγχοι στους χώρους εργασίας, παραγωγής και κατανάλωσης τροφίμων. Να μην δεχόμαστε σαν δεδομένες τις περιβαλλοντικές καταστροφές και τις παθολογικές συνέπειες που έχουν στον άνθρωπο και να αρκούμαστε στην θεραπεία πολεμώντας ένα κακό μ' ένα άλλο κακό την υπερκατανάλωση των φαρμάκων.

Τα επαγγέλματα υγείας πρέπει να γίνουν δημόσιοι συνήγοροι για την απόκτηση υγιεινού

περιβάλλοντος και δημόσιοι κατήγοροι της καταστροφής του.

Μη γίνουμε με τη σιωπή μας και την αδιαφορία μας συνεργοί σε κάθε κίνηση που κινείται από ιδιοτέλεια και σκόπιμη παρανόηση.

Η ευθύνη μας είναι μεγάλη απέναντι στις νέες γενιές που έρχονται και οδεύουν σ' ένα ακαθόριστο μέλλον που δεν είχαν ονειρευθεί και δεν είναι σε θέση να εκτιμήσουν το πραγματικό βάθος της καταστροφής.

Η κοινωνία που παρέχει στα μέλη της την άριστη υγεία δεν είναι αυτή που θα τα παραδώσει σ' ένα γιγάντιο μηχανισμό Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων. Αντίθετα είναι εκείνη που θα κατανέμει σ' όλο τον πληθυσμό τα μέσα και την ευθύνη να προστατέψουν την υγεία τους.

Η φιλοδοξία της επιστήμης είναι να βάλει τέρμα στις αρρώστιες το 2.000 Υγεία για όλους λέει και αυτό δεν είναι ακατόρθωτο διακηρύσσει η 30η Σύνοδος της Π.Ο.Υ. Το 2.000 φθάνει. Όμως φως δεν φαίνεται πουθενά, ούτε τέρμα στις παλιές βάλαμε και καινούργιες εμφανίζονται.

Το σύστημα υγείας και τα επαγγέλματα που το υπηρετούν σαν αποδέκτες των συνεπειών μιας καταστροφής, πρέπει να δώσουν την μάχη για την εξυγίανση.

Κάποτε η ογκολογία αφορούσε μόνον τους ειδικούς και όσους αδυνατούσαν ν' αμυνθούν. Από την στιγμή όμως που άρχισε να απειλείται η υγεία φτωχών αλλά και των πλουσίων, απασχόλησε σοβαρά ολόκληρο τον πλανήτη.

Όλοι μας μέχρι τώρα άλλοτε με την αδιαφορία μας και άλλοτε με την κακή χρήση του φυσικού περιβάλλοντος, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, πρινίζαμε το κλαδί του δένδρου πάνω στο οποίο καθόμασταν.

Όλοι λέγαμε ένα σκουπιδάκι περισσότερο σ' ένα σκουπιδότοπο δεν προσθέτει τίποτε. Αρκεί να μη θιγόνταν το προσωπικό συμφέρον του καθενός. Κι όταν βέβαια η ρύπανση του περιβάλλοντος εξυπηρετούσε μεγάλα οικονομικά συμφέροντα τότε πλέον ο δρόμος ήταν ανοιχτός κι επικίνδυνος.

Επομένως πριν από την οικολογική κρίση προηγήθηκε η πνευματική κρίση. Πριν καταστραφούν οι φυσικοί βιότοποι, καταστράφηκαν οι πνευματικοί βιότοποι.

Πριν εξαφανισθούν σπάνια φυτά και πουλιά, εξαφανίσθηκαν οι αιώνιες αξίες. Αυτές που εξασφαλίζουν και εγγυώνται την προστασία ολοκλήρου του πλανήτη.

Εάν ο άνθρωπος σέβεται την ανθρώπινη ύπαρξη, την ελευθερία του άλλου, βλέπει τον συνάνθρωπό του σαν αδελφό του, σαν εικόνα Θεού, για την οποία ένας Θεός σταυρώθηκε, ποτέ δεν θα τολμήσει να κάνει κάτι που θα τον βλάψει.

Εδώ όμως πρέπει να γίνει μια αναφορά στο ποιοι είναι αυτοί οι πνευματικοί βιότοποι που περνούν κρίση. Η Οικογένεια - Το Σχολείο - η Κοινωνία.

Η οικογένεια περνάει κρίση. Τα παιδιά την χρεώνουν στους γονείς και οι γονείς στα παιδιά. Πρέπει να καλλιεργηθούν μέσα στην οικογένεια ο αλληλοσεβασμός, η αλληλοεκτίμηση, η αμοιβαία αναγνώριση.

Σχολείο: εδώ μιλάμε για μια γενική υποβάθμιση. Από το προαύλιο ως την τάξη, από τον δάσκαλο ως τον μαθητή, από τους τύπους ως την ουσία, από τους τρόπους και την εμφάνιση ως το περιεχόμενο των σπουδών. Κρίση αλλά ποιος φταίει; το σύστημα, η πολιτεία, η εποπτεία, η οικονομία, η αδιαφορία των μαθητών; Όλοι φταίμε: Κι όσοι μένουμε αμέτοχοι και αδιάφοροι. Αυτούς τους μαθητές όμως αν δεν τους δώσουμε ηθικές αξίες θα τους συναντήσουμε στη ζωή, σαν βιομηχάνους, σαν επιχειρηματίες, σαν γιατρούς, σαν πυρηνικούς επιστήμονες, σαν πολιτικούς. Τότε όμως θα είναι αργά να απαιτήσουμε να σεβασθούν την ανθρώπινη ζωή και το περιβάλλον, τώρα πρέπει να προσέξουμε.

Τρίτος πνευματικός βιότοπος, η κοινωνία. Εδώ δεν χρειάζονται αποκαλύψεις, τα πάντα είναι γυμνά. Ούτε περιγραφές χρειάζονται. Η κατάσταση είναι απερίγραπτη. Μερικά δελτία ειδήσεων και μια ματιά στην εικονογραφημένη πραγματικότητα των περιπτέρων θα μας βεβαιώσουν ότι ο Μινώταυρος είναι πολύ λιτοδίαυτος για την εποχή μας (έτρωγε μόνο 7 αγόρια και 7 κορίτσια το χρόνο). Αναλογισθήκαμε ποτέ πόσοι νέοι χάνονται καθημερινά σήμερα;

Αυτή η πνευματική μόλυνση πρέπει να απασχολήσει και το νοσηλευτικό επάγγελμα. Πρέπει να γίνουμε οι αντίλογοι στο καταστρεπτικό διάλογο του κακού που ποντάρει στη σιωπή μας και την ηττοπάθειά μας.

Κάθε άρνηση είναι προδοσία.

Μην πείτε πως είμαστε μόνοι: Ο Αθηναίος έφηβος έδινε όρκο να πολεμήσει και μόνος και μετά πολλών. Μην πείτε πως είμαστε λίγοι.

Ο Τσώρτσιλ είπε για τους λίγους εκείνους αεροπόρους που ορκίσθηκαν να υπερασπιστούν το Λονδίνο από τις καταιγιστικές αεροπορικές επιδρομές τις LUFTBAFFE στο Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, **«ΠΟΤΕ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΣΟΙ ΠΟΛΛΟΙ ΔΕΝ ΧΡΩΣΤΟΥΣΑΝ ΤΟΣΑ ΠΟΛΛΑ ΣΕ ΤΟΣΟ ΛΙΓΟΥΣ».**

K. MYRILIOTOU *The role of nursing in the ecological crisis. The Health System and the professions acting as recipients of the consequences of an ecological disaster, have to fight for the restoration, and the healing of the environment. Firstly by correct and sensible usage of technology and secondly by enlightening and mobilizing the population against an ecological catastrophe.*

We are experiencing an ecological crisis nowadays. But before that we experienced a moral crisis which destroyed ideals and values, which ensure and guarantee the protection of the environment.

Nurses have to become the opposition to the destructive dialogue of this evil, they have to present themselves in society as an example of a mental and natural healthy life. Nosileftiki 4: 208-211, 1996.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αντωνόπουλου Σ. Αίτια και μορφές ρυπάνσεως περιβάλλοντος, Αθήνα 1976.
2. Illich Ivan. Ιατρική Νέμεση (Nemesis Medicae).
3. Dupuy Piere Jean. Φαρμακευτική εισβολή.
4. Οικολογία και πολιτική (Michel Bosquet) 1984 (Ιατρική-Υγεία και Κοινωνία).